

Marjut Laurikka-Routti

LKT, naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri
Lääkäriliiton hallituksen jäsen

Hannu Halila

LKT, dosentti, naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri
Lääkäriliiton varatoiminnanjohtaja

Lääkäreillä on moraalis-eettinen velvollisuus ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan. Eurooppalaisen lainsäädännön myötä lääkärien velvollisuus osoittaa osallistuminen täydennyskoulutukseen on lisääntymässä. Mitä tämä merkitsee Suomessa ja miten päätoimiset yksityislääkärit huolehtivat ammatillisesta kehittämisestään?

Yksityislääkäriin ammatillinen kehittyminen

Lääkärikunta on perinteisesti osallistunut hyvin ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Elinikäisen oppimisen periaate on lääkärikunnassa ollut itsestään selvä kautta aikojen. Lääketieteen nopean kehittymisen vuoksi lääkärin ammatin luonteeseen kuuluu osallistuminen täydennyskoulutukseen ja ammattitaidon kehittäminen.

Meilläkin on kansainvälisen esimerkin mukaisesti alettu entistä enemmän käyttää jatkuvan ammatillisen kehittymisen käsitettä (CPD, Continuing Professional Development) aiemman perinteisen täydennyskoulutuksen (CME, Continuing Medical Education) sijaan. Täydennyskoulutus ja ammatillinen kehittyminen poikkeavat lääkärin perus- ja jatkokoulutuksesta siten, että suunnittelun tulee lähteä aikuisoppijoiden omista tarpeista. Tavoitteet perustuvat lääkärin itsensä, työyhteisön, terveydenhuoltojärjestelmän ja viime kädessä väestön tarpeisiin. Selkeiden oppimistavoitteiden määrittelyssä pohditaan, mitä osallistujan pitäisi pystyä tekemään toisin opitun seurauksena, eikä keskittyä vain siihen, mitä oppia tulisi tietää tai osata.

Yksityislääkärien osallistuminen täydennyskoulutukseen

Lääkäriliitto on säännönmukaisesti selvittänyt kyselytutkimuksin lääkärin osallistumista työpaikan ulkopuoliseen täydennyskoulutukseen. Joskus kuulee väitettävän, että yksityislääkärit osallistuisivat täydennyskoulutukseen muita lääkäriryhmiä vähemmän.

Toistuvien kyselytutkimusten valossa tämä ei pidä paikkaansa. Lääkäriliiton suositus on, että lääkärit osallistuisivat työpaikan ulkopuoliseen täydennyskoulutukseen vähintään kymmenen päivää vuodessa työnantajan kustantamana. Vuonna 2012 kaikista työikäisistä lääkäreistä 8 % ei osallistunut täydennyskoulutukseen lainkaan. Yksityislääkäreinä toimivista lääkäreistä 6 % ei ollut osallistunut lainkaan täydennyskoulutukseen vuonna 2012. Kaikkien lääkärin täydennyskoulutuspäivien keskiarvo oli 7,9 päivää vuodessa, päätoimisilla yksityislääkäreillä se oli 7,6 päivää. Näiden lukujen valossa yksityispraktikukset huolehtivat täydennyskoulutuksesta yhtä hyvin kuin muutkin lääkäriryhmät, vaikka pääsääntöisesti yksityislääkäri vastaa syntyneistä kustannuksista itse.

Yksityislääkäriin suunnitellussa omaa tulonmuodostustaan tulee hänen ottaa huomioon monia seikkoja verrattuna palkkatyössä oleviin kollegoihin. Yksityisvastaanottotuloilla pitää huolehtia lääkäriaseman perimän vuokran jälkeen mm. eläketurvasta sekä täydennyskoulutuksesta aiheutuvista kustannuksista, jotka ovat pääsääntöisesti verovähennyskelpoisia ammatinharjoittajan verotuksessa. Työviikkoja on vuodessa keskimäärin 42, ja myös vuosiloman rahoittaminen pitää ottaa huomioon tulorakenteessa.

Yksityissektorilla ammatinharjoittajana toimivilla lääkäreillä ei ole työnantajaa. Lääkäriasemat ovat viime vuosina alkaneet tiedustella ammatinharjoittajina toimivien lääkärin osallistumista täydennyskoulutukseen. On

luonnollista, että lääkäriasemia kiinnostaa ammatinharjoittajina toimivien lääkärin ammatillinen kehittyminen. Työnantajan tapaista oikeutta tietojen vaatimiseen niillä ei kuitenkaan ole. Yksityisten lääkärikeskusten työsuhteisten lääkärin kohdalla on työnantajalla sen sijaan on velvollisuus huolehtia täydennyskoulutuksesta, kuten julkisellakin puolella

Meillä on jo useamman vuoden ajan ollut käytössä tietyn tyyppinen edelläkävijä täydennyskoulutuksen pakollisuudessa. Kaikkien potilaita säteilytutkimuksiin lähettävien lääkärin tulee osallistua säteilysuojakoulutukseen, jonka määrä lähettävillä lääkäreillä on kahdeksan tuntia viiden vuoden jaksoissa. Tämän velvoitteen täyttämistä seuraa Säteilyturvakeskus. Myös yksityissektorilla toimivien kollegojen tulee huolehtia vaadittavan koulutuksen hankkimisesta.

Resertifikaatio

Useissa Euroopan maassa lääkärin täytyy uusia toimilupansa määrävuosin, yleensä viiden vuoden välein. Yleisin tapa tämän määrittämisessä on osallistuminen täydennyskoulutukseen, jonka riittävyys arvioidaan CME-pisteiden perusteella. Nykyisin jo yli puolessa EU-jäsenvaltioista on tällainen resertifikaatiojärjestelmä.

Britanniassa ollaan ottamassa käyttöön uusi revalidaatioksi kutsuttu järjestelmä, jossa lääkärin tulee osoittaa kyvykkyytensä jatkaa ammatissa. Lääkärin tulee osoittaa tietoa kuuden eri kategorian mukaisesti vähintään viiden vuoden välein sykleissä toimivan uusimisen perusteella: jatkuva ammatillinen kehittyminen, laadun parannusaktiviteetit, merkittävät tapahtumat ammattiuralla, palaute kollegoilta, palaute potilailta, valitusten ja kiitosten yhteenveto.

Niissä Euroopan maissa, joissa täydennyskoulutukseen osallistuminen

on pakollista, tulee lääkärin tyypillisesti kerätä täydennyskoulutuspisteitä viiden vuoden sykleissä yleensä 50 pistettä tai tuntia vuodessa.

EU:n ammattipätevyysdirektiivi uusittiin syksyllä 2013. Direktiivin uusimisprosessin aikana oli esillä myös täydennyskoulutuksen pakollisuus, mutta lopullisessa direktiivin artiklassa 22 todetaan samaan tapaan kuin suomalaisessa lainsäädännössä lääkärin ja eräiden muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden velvollisuus ylläpitää ammattitaitoaan ja kehittää osaamistaan. Uutena piirteenä direktiivissä 2013/55 on määräys, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee jatkossa julkisella raportilla ilmoittaa EU:n komissiolle, miten jäsenvaltiot ovat huolehtineet tästä velvollisuudesta. Ensimmäinen tällainen raportti tulee antaa komissiolle jo tammikuussa 2016.

EU:n taholta ei ole vielä säädetty yleiseurooppalaisesta resertifikaatiosta. Komission edustajat ovat kuitenkin todenneet, että EU:ssa reagoidaan jäsenvaltioista mahdollisesti tulevaan paineeseen. Pakollisen täydennyskoulutuksen laajentuessa yhä useampiin maihin on selvää, että paineet direktiivin muuttamiseen näiltä osin kasvavat.

Pro Medico ja Taitoni.fi

Lääkäriliitto, Duodecim-seura ja Finska Läkaresällskapet perustivat vuonna 2007 Lääkärin ammatillisen kehittymisen arviointineuvoston eli Pro Medicon. Pro Medico on antanut suosituksia mm. täydennyskoulutuksesta ja koulutustilaisuuksien järjestämisestä, eturistiriitojen tunnistamisesta ja ratkaisemisesta lääkärin täydennyskoulutuksessa sekä tehnyt kansainvälisestikin merkittävää tutkimustyötä lääkärin ammatillisesta kehittämisestä. Pro Medico on myös yhteistyökumppani Euroopan erikoislääkäriliiton UEMS:n eurooppalaisten

täydennyskoulutustilaisuuksien akreditoinnissa (European Accreditation Council for Continuing Medical Education (EACCME) -järjestelmän kautta.

Pro Medicossa on kehitetty verkkopalvelu Taitoni.fi, johon lääkäri voi kirjata oppimistaan ja osaamistaan. Taitoni.fi sisältää sähköisen koulutuskalenterin ja ansioluettelon. Siitä muodostettavia raportteja ja koosteita voi käyttää kehityskeskusteluissa, työhaussa tai pätevytyksen osoitukseksi. Taitoni.fi käyttää viitekehityksenään CanMeds-mallia lääkärin osaamisalueiden jakamisessa. Siinä huomioidaan lääkärin työn monipuoliset osaamisalueet: lääketieteellinen osaaminen, tiedonhallinta ja oppiminen, vuorovaikutustaidot, yhteistyötaidot, professionalismi, toiminnanohjaustaidot sekä terveyden edistäminen.

Taitoni.fi-verkkosovellus avattiin syksyllä 2013 kaikkien lääkärin koe-käyttöön. Palvelu muuttuu loppuvuodesta 2014 maksulliseksi, vuosimaksu on 40 euroa ja se on verovähennyskelpoinen täydennyskoulutuskustannuksena. Laskutus tapahtuu kerran vuodessa, ja siitä tiedotetaan ProMedicon ja lääkärijärjestöjen kautta.

Taitoni.fi tarjoaa modernin ja monipuolisen työkalun myös yksityissektorilla toimiville kollegoille osoittaa ammatillista osaamistaan ja kehittymistään. Paineet terveydenhuollossa ja yhteiskunnassa yleisesti osaamisen osoittamiseen kasvavat, ja lääkärin on hyvä varautua tähän kehitykseen. Täydennyskoulutus ja ammatillinen kehittyminen ovat perinteisesti olleet ammattikunnan omalla vastuulla. On äärimmäisen tärkeää, että tämä seuranta säilyy jatkossakin lääkäriprofessiolla. Tämä on myös tärkeä osa Lääkäriliitossa käynnissä olevaa laajaa autonomia-hanketta.

Lisätietoja asiasta: www.promedico.fi ja www.taitoni.fi